

Sayın Başkan, Değerli Meclis Üyeleri, Basınımızın değerli temsilcileri, Hepinizi şahsım ve Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli Meclis Üyeleri,

2018 Ağustos ayı itibariyle, finansal piyasalarda başlayan olumsuz gelişmeler, ekonominin dinamizminin sekteye uğramasına neden olmuş, bu olumsuzlukları bertaraf etmek için hükümet, 9 ayda tam 7 farklı paket açıklamıştır. Uygulamaya konulan bu paketler ise piyasanın işleyişi ve büyüme üzerinde pozitif bir etki ortaya çıkaramamıştır. Bugün tartışılması gereken, uygulamaya konulan bu paketlerin tedavi için uygun olup olmadığıdır. Bu paketler içerisindeki finansman desteğinin, yatırımlara dönüşmediğini istatistikler ortaya koymaktadır. Sorunlar çözülmekten daha ziyade, kalıcı hale dönüşmektedir. Şirketler bu ortamda, orta ve uzun vadeli bir plan yapmakta zorlanmaktadırlar. Bunun nedenleri, kurdaki oynaklığın hala devam etmesi, yüksek enflasyon ve iç talepteki yetersizlik ve bunların ortaya çıkardığı belirsizlik ortamıdır. Şirketlerin uzun vadeli ve dengeli bir strateji belirleyebilmesi için makro-ekonomik istikrarın ve güvenin sağlanması yegâne şarttır. İçinde bulunduğumuz durgunluk ortamından çıkışın, yani firmaların üretim gücünün korunması ve piyasaların işler hale gelebilmesi için kamunun reel sektöre sermaye niteliğinde kaynak aktarması gerekmektedir. Yıllardır etkin bir sanayi politikası ortaya koyamadık. Biz sanayi politikalarını hep teşvik olarak algıladık. Aslında teşvikler bir unsur ama kamunun yapması gereken, özel sektörü inovatif ve yüksek katma değer üreten bir yapıya kavuşturabilecek sanayi politikalarını ortaya koymasıdır. Etkin bir sanayi politikasının temeli, kamu-özel sektör diyalogu ile firmaların rekabet güçlerini arttıracak bir eko sistemdir. Aynı zamanda, etkin sanayi politikası için, kamu, özel sektör ve STK'lar arasında, sektörel ve bölgesel iletişim mekanizmalarının sürekli ve etkin bir şekilde işlemesi son derece önemlidir.

Nietzsche, “Derisini değiştirmeyen yılanlar ölmeye mahkûmdur” der ve ekler; “bu durum düşüncelerini değiştirmeyen zihinler için de geçerlidir.”

Yüksek enflasyon ortamı, harcanabilir geliri önemli ölçüde azaltmaktadır. Harcanabilir gelir seviyesindeki düşüş, iç talebi olumsuz yönde etkileyerek, üretimin azalmasına neden olmaktadır. Bu durum kısır bir döngüye neden olmakta, düşük üretim düşük istihdama neden olarak gelir yaratma imkânını azaltmaktadır. Hükümetin, kredi hacmini arttırmaktan daha ziyade, orta ve uzun vadede hem kamunun hem de hane halkının tasarruflarını arttıracak nitelikli dönüşüm yapması gerekmektedir. Biz sanayiciler dünya ile rekabet edebilmek, üretmek için çaba göstermeye devam edeceğiz. Pes etmeden daha fazla üretmeye çalışacağız. Türkiye, yatırımları ve üretimi azaltarak, cari işlemler fazlası yaratmaktadır. Üretim sektörleri küçülmüş ve gelir azaldığı için, yatırım, ara-malı ve tüketim malı ithalat talebi hızla düşmüştür.

Değerli Meclis Üyeleri,

Özel sektörün kamu alacaklarını tahsil etme noktasında önemli sıkıntılarla karşı karşıya olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu sorunun çözümlenmesi için, Barter sistemini öneriyoruz. Kamunun özel sektöre borcunun ödenebilmesi açısından, Barter ticaretine ilişkin kapsamlı bir yasal düzenleme ile yeni bir finansman kaynağı oluşturulabilir. Bu sistemle, hem özel sektör firmalarının kendi aralarındaki ticarete değişim aracı olarak kullanılabilir, hem de kamu ile iş yapan özel sektör firmalarının kamudan alacakları ve borçlarında kullanılabilir. Oluşturulan bu kaydi para/çek çok önemli bir finansman aracı olarak piyasadaki likidite sıkışıklığının aşılmasında önemli katkılar sağlayacaktır.

Değerli Meclis Üyeleri,

İhracatçılar açısından önemli sorun, KDV alacaklarını bir süredir ödenmiyor olmasıdır. Bu ihracatçıların kit işletme sermayelerinden yapılan bir kesintidir. Söz konusu ihracatçı firmaların KDV alacaklarının bloke edilmesi ihracatçının daha az ihracat yapması anlamına gelmektedir. Bu konuda hükümetimizin gerekli hassasiyeti göstereceğinden şüphemiz yoktur. Bu arada daha önce vurguladığım bir konuyu tekrar gündeme getirmek istiyorum. İstatistikler 2017 yılında 250 bin insanımızın başka ülkelere göç ettiğini söylüyor. 2018 rakamlarını henüz bilmiyoruz. Yetişmiş insan gücümüzün ülkemizi terk etmesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Yetişmiş insan gücümüzün ülkeyi terk etmemesi için ne yapmalıyız ya da bu süreçte bu sayının daha da artmaması için neler yapabiliriz konusunda kafa yormamız gerektiğini düşünüyorum.

Değerli Meclis Üyeleri,

Makroekonomik değişkenlere baktığımızda;

2018 Ağustos ayı ile başlayan kur şoku ve ardından yükselen kurlar, yüksek enflasyon ve yüksek faizin etkisiyle, 2019'un ilk çeyreğinde % 2,6 olarak gerçekleşen küçülme hala devam etmektedir. Ekonomimiz, kur, enflasyon ve faiz temelli bir daralma süreci ile karşı karşıyadır. İkinci çeyrek rakamları yılsonu hedefleri açısından daha önemli bir göstergedir. Umarım üçüncü çeyrekle birlikte Türkiye ekonomisi bir büyüme trendine girecektir.

Büyümenin önemli öncü göstergeleri, sanayi üretiminde yedi aydır yaşanan küçülme, kapasite kullanım oranında ve kredi büyüme hızı oranındaki düşüş ve tüketici güvenindeki azalma ülke ekonomisinde daralmaya işaret etmektedir. GSYH'deki azalışın nedenleri arasında, nihai tüketim harcamaları başta olmak üzere, inşaat, imalat sanayi, yatırım harcamalarındaki ve aramalı ithalatındaki azalış ön plana çıkmaktadır. Dikkat edilmesi gereken önemli nokta, sabit sermaye stokundaki %13'lük düşüştür. İhracat artışı, ithalattaki düşüş ve kamu harcamalarındaki %7,2 artış küçülmenin derinleşmesini biraz olsun engellemektedir. İmalat sanayindeki %4,7 ve inşaatteki %10,9'lik daralma, ekonomide risk unsurunu arttıran detaylar olarak göze çarpmaktadır. Rakamlarda önemli bir detay tüketim tarafı. Hane halkının talebinde ciddi bir daralma söz konusu iken, kamu harcamalarındaki artış, büyümeye önemli bir katkının kamudan geldiğini gösteriyor. Bu durum üçüz açığı da başımıza bela ediyor. Ocak ayından itibaren iç piyasadaki ciddi daralma devam ediyor. Kapasite kullanım oranında bu ayki artış umut verici bir gelişmedir. Lakin kredi faizlerinde yüksek oranlar hala devam etmektedir. Bu gelişmeler, üretimdeki en büyük engel olarak reel sektörün karşısına çıkmaktadır. Öte yandan, özellikle FED ve ECM'nin parasal genişlemeye geçme düşüncesi ve faiz oranlarındaki düşüş beklentisinin gerçekleşmesi, Türkiye ekonomisi açısından bir rahatlama ortaya çıkarılabileceğini ve bu gelişmelerin orta vadede çok iyi değerlendirilmesi gerektiğini düşünülüyor. Ayrıca enflasyon hala en önemli sorunumuz olarak karşımızda duruyor. ÜFE ile TÜFE arasındaki marjın yüksek olması enflasyonla ilgili yapısal sorunların hala devam ettiğinin en önemli göstergesidir. Enflasyonu düşürmek için uygulanan politikalara karşın, iktisadi karar birimlerinin enflasyon beklentilerini yüksek tutması, enflasyon oranının yapışkan hale gelmesine ve enflasyonun düşürülmesinde önemli bir engel olarak karşımızda durmaktadır. Merkez Bankasının son dönemde aldığı kararlar kısa vadede etki gösteriyor ancak orta ve uzun vadeli dinamiklere göre hedef belirlemesi daha çok fayda sağlayacaktır.

Diğer önemli sorun; hem hane halkı hem de şirketlerin döviz talebinde artışın ortaya çıkardığı dolarizasyon sorunudur. Şirketlerin, hem finansal dolarizasyon hem de yükümlülük dolarizasyonu artmaktadır. Özellikle şirketlerin yükümlülükleri dolar ise, döviz geliri olmayan sektörler kur riskinden daha fazla etkilenmektedir. Makro finansal istikrarın bozulduğu dönemlerde dolarizasyon sorunu ile karşı karşıya kalmaktayız. Yüksek enflasyon beklentisi ve buna bağlı olarak iç talep daralması ile birlikte üretim kapasitesinde düşüşler ve mali-bütçe dengesinin bozulması dolarizasyonun temel nedenlerindedir. Özellikle kurdaki yukarı yönlü oynaklık enflasyonu düşürmede önemli bir çıkamaz olarak karşımızda duruyor. Dolarize olmuş bir ekonomide döviz kurlarındaki artışın enflasyon üzerindeki etkisi daha hızlı gerçekleşiyor. Bu sorunlar, tek gayesi daha fazla üreterek ülkeye katma değer yaratmaya çalışan firmaların, üzerinde önemli tahribatlar ortaya çıkartıyor. Dolarizasyon sorununun temel çözümü enflasyonda kalıcı bir iyileşme ile sağlanabilir. Enflasyonda kalıcı bir iyileşme söz konusu değilse dolarizasyon sorununun çözümü oldukça zorlaşmaktadır. Son dönemde Merkez Bankası tarafından uygulamaya konulan tedbirler dolarizasyon sorununun çözümünde etkili olmamış, toplam banka mevduatı içerisinde hane halkı ve tüzel kişilerin toplam döviz rezervi 185 milyar dolar seviyesine kadar ulaşmıştır.

Değerli Meclis Üyeleri,

Cari açığın düşmesi, döviz talebini azalttığından önemli bir avantajdır. Lakin önemli olan üretimde ithal bağımlılığının azaltılmasıdır. Böylece, başta işsizlik olmak üzere pek çok sorunun çözülmesinde etkili olacaktır. Cari açığı iyileşme ihracat artışından değil üretimsizlikten kaynaklanmaktadır. Mevcut durum ithalatın artmasını engellerken büyüme aşağı yönlü gerçekleşmektedir. İhracat rakamları artarken, iç talepte ciddi azalış görülmektedir. Sanayi üretim endeksi ise geçen yılın aynı dönemine göre %4 azalmıştır. Mart ayına göre ise %1 oranında bir düşüş söz konusudur. Nisan ayının mart ayından daha kötü olduğu görülmektedir. Nisan ayında yıllık düşüş takvim etkisinden arındırıldığında %1,4 seviyesine kadar gelmiştir. Bu durum, iç talepteki ve ekonomideki küçülmenin hala deva ettiğini göstermektedir. Diğer yandan işsizlik ülkemizin en önemli gündem maddesi olmaya devam etmektedir. İşsizlik %14,1 seviyesine düşmesine rağmen, mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik şubat ayında %13,6 iken %13,7 seviyesine yükselmiştir. Mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik 13 aydır artma trendindedir. Geçen yılın aynı dönemine göre istihdam 704 bin kişi azalırken, işsiz sayısı son bir yılda 1 milyon 334 bin kişi artarak 4 milyon 544 bin seviyesine ulaşmıştır. İşsizlikle ilgili diğer önemli bir sorun da genç işsizliğin hala %25'ler seviyesinde olmasıdır. Bu konudaki olumlu gelişme ise sanayi sektöründe istihdam hacminin bir önceki aya göre 94 bin artmasıdır.

Değerli meclis üyeleri,

Öngörülebilirliğin artması büyüme açısından olumlu bir sinyal olacaktır. Türkiye ekonomisi üretim odaklı bir yaklaşımla, yüksek katma değer yaratan ve ithalata bağımlı olmayan bir üretim modeli ortaya koyması ile sağlıklı bir büyüme modeline kavuşacaktır. Bunu için de daha çok üretmek mecburiyetindeyiz. Lakin üretimin önündeki engeller de hala devam ediyor. Yüksek faiz ortamında özel sektörün yatırım iştahı azalıyor, dışlama etkisi ile karşı karşıya kalıyor. Üretmeyen bir ülke de sağlıklı bir büyümeye ulaşamaz.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son veriyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.